

120/2015.

BUDAPEST FŐVÁROS XVI. KERÜLETI ÖNKORMÁNYZAT
Varga Ilona képviselő

Készült a 2015. június 24. napján tartandó képviselő-testületi ülésre
Készítette: Varga Ilona képviselő

Tárgy: Javaslat a Cinkotai Tájház működésének felülvizsgálatára, eredeti funkciójának visszaállítására és megőrzésére

Tisztelt Képviselő-testület!

A Cinkotai Tájház 2008. október 11-én nyílt meg a Batthyány Ilona utca 16. szám alatt, azzal a céllal, hogy helyt adjon a cinkotai Néprajzi Gyűjtemény legszebb darabjainak, és hogy a cinkotai népi hagyományokat ápolja és tovább adja.

A Cinkotai Tájház működésével, illetve jobban mondva „nem működésével”, valamint az ott elhelyezett értékes néprajzi emlékek méltatlan kezelésével kapcsolatban, lakossági megkeresést kaptam. A levélben leírtak ellenőrzésére többször meglátogattam a Tájházat, amit minden egyes alkalommal zárva találtam és a nyitva tartásáról sem az épületen kifüggesztve, sem az interneten semmilyen információt nem találtam.

Mivel a Cinkotai Tájház önkormányzati tulajdon, a Polgármesteri Hivatalhoz fordultam információért, a működtetésével kapcsolatos dokumentumokért, amit hosszas levelezés után, Csomor Ervin alpolgármester úr közbenjárására kaptam csak meg.

Alpolgármester úrral történt megbeszélés alapján és a kapott pályázati kiírásból valamint a nyertes pályázóval, a Varázsműhely Művészeti Alapítvánnyal, 2013.07. 16. napján kötött üzemeltetési és bérleti szerződésből az derült ki, hogy Tájháznak heti 20 órában, minden munkanapon nyitva kellene lennie és a bérlő köteles a Tájházban található néprajzi szempontból értékes tárgyakat és eszközöket ápolni, megővni és a látogatóknak szakszerűen bemutatni.

Ezek közül egyik kötelezettséget sem láttam megvalósulni.

Bár első érdeklődésem után kitettek a kapura egy színes, műanyag borítású nyitva tartást jelző lapot, de azon már egy hónapja, olvashatatlanra maszatolódva semmi nem olvasható.

Május 24-én délelőtt elmentem a pünkösdi rendezvényre ahol végre, megnézhettem belülről is a Tájházat.

Méltatlan állapotokat találtam. A Néprajzi gyűjtemény tárgyaival berendezett helyiségekben rendetlenség, a konyhában a szőtt asztalterítővel borított asztalon táskák, pelenka, a lakószoba pedig úgy nézett ki mintha egy mai háztartás felesleges használati tárgyainak tárolója lenne. (1. sz. melléklet)

Végzetes hibának tartom, hogy a helyi népi kultúrának ezt a budapesti viszonylatban páratlan tárházát, a cinkotai emberek adakozásából létrejött értékes gyűjteményt az Önkormányzat annak megőrzése és ápolása helyett, vállalkozásba adta.

Amint a június 2-án készült levél (2. sz. melléklet) sok aláírásából is kiderül, ez nem egy-két, a népművészetnek, a népi kultúrának elkötelezett ember problémája csupán, hanem egy közösségé, a cinkotaiaké. Ezért kérem a tisztel Képviselő-testületet, hogy a Cinkotai Tájházzal kapcsolatban az alábbi javaslataimat tárgyalja meg és hozzon határozatot a probléma végleges rendezésére.

- Javaslom, hogy vizsgálja meg az Önkormányzat, hogy a Varázsműhely Művészeti Alapítvány eleget tett-e a szerződésben vállalt kötelezettségének.
- Javaslom, hogy a jövőre nézve, nagyobb felelősséggel gondoskodjunk helyi, népi értékeinkről, egy-egy közösség múltjának ápolásáról.
- Meg kell vizsgálni, hogy milyen lehetőségek vannak arra, hogy a Cinkotai Tájház hivatalosan is védettséget kapjon.
- Meg kell vizsgálni, hogy a Cinkotai Tájház alapításakor meghatározott céloknak teljesítésére milyen lehetőségek adódnak.
- A helyi népi kultúra megőrzésének érdekében, a jelenleg még a Batthyány Ilona Általános iskola légo pincéjében őrzött Néprajzi Gyűjteményt fel kell dolgozni és látogathatóvá kell tenni.

Kérem a tisztelt Képviselő-testületet javaslatom megtárgyalására és az alábbi határozati javaslatok elfogadására.

Határozati javaslat I.:

Budapest Főváros XVI. kerületi Önkormányzat Képviselő-testülete felkéri a polgármestert, hogy intézkedjen a Budapest XVI. kerületi Polgármesteri Hivatal és a Varázsműhely Művészeti Alapítvány között, 2013. 07. 16. napján kötött üzemeltetési és bérleti szerződés felülvizsgálatáról, a szerződésben meghatározott kötelezettségek betartatásáról.

Határidő: 2015.07.30.
Felelős: Kovács Péter polgármester
(elfogadása egyszerű szótöbbséget igényel)

Határozati javaslat II.:

Budapest Főváros XVI. kerületi Önkormányzat Képviselő-testülete a Cinkotai Tájház védelme érdekében a Tájháznak, valamint a cinkotai Néprajzi Gyűjteménynek helyi védelmet kíván biztosítani, ennek érdekében felkéri a polgármestert, hogy a helyi védelem alá helyezésről szóló rendelet-tervezetet terjessze a Képviselő-testület elé. A Képviselő-testület felkéri továbbá a polgármestert, hogy tegye meg a szükséges intézkedéseket annak érdekében, hogy a Tájház része lehessen a Magyarországi Tájház Hálózatnak.

Határidő: 2015. 10. 31.
Felelős: Kovács Péter polgármester
(elfogadása egyszerű szótöbbséget igényel)

Határozati javaslat III.:

Budapest Főváros XVI. kerületi Önkormányzat Képviselő-testülete felkéri a polgármestert, hogy a Cinkotai Tájház működésével, annak céljaival kapcsolatban lakossági fórumot tartson.

Felelős: Kovács Péter polgármester
Határidő: 2015. 09. 30.
(elfogadása egyszerű szótöbbséget igényel)

Budapest, 2015. június 10.

Varga Nona
képviselő

Láttam:

Ancsin László
jegyző

Tárgyalja:

Kulturális és Sport Bizottság
Gazdasági és Pénzügyi Bizottság

Melléklet:

1. Fotók a Cinkotai Tájházzal
2. Levél, melynek tárgya a kulturális örökség helyi védelme és a Cinkotai Tájház és Néprajzi Gyűjtemény megmentése érdekében segítség kérése.

1. sz. mell.

Nyitva tartás (egy hónapja olvashatatlan)

Konyha (táskákkal, pelenkával)

Tisztaszoba (rádióval, stb...)

Tisztaszoba (Biblián párologtatóval)

Tisztaszoba (gyereknadrággal az asztalon)

Lakószoba (gyerekholmi lerakattal)

Lakószoba (mindenfélével)

Kamra (salgóval, festett tükörrel, rendetlenül)

Kamra, padlásfeljáró (rendetlenül)

Pünkösdi program

Istálló, mint raktár

Istálló, mint raktár

**Budapest, XVI. Kerületi Önkormányzat Képviselő Testülete részére
1163 Budapest Havashalom u. 43.**

Tárgy: Kulturális örökség helyi védelme. A Cinkotai Tájház és Néprajzi Gyűjtemény megmentése érdekében segítség kérése.

Tisztelt Képviselő Asszony! Tisztelt Képviselő Úr!

A cinkotai Georgina utcai Általános Iskolában 1963 óta gyűjtött rendkívül értéket képviselő gazdag néprajzi anyag méltó elhelyezése céljából a kerület lokálpatriótáinak nemes összefogása eredményeképpen 2008. október 11-én a Batthyány I. u. 16. sz. alatt nyílt meg a Cinkotai Tájház. A budapesti viszonylatban egyedülálló intézmény avató ünnepségén Mikó Magdolna – az iskola akkori igazgatója – beszéde így hangzott el: *„A múlt és jelen után lássuk a jövőt. Kérem, álmodjanak velem egy picit. Ha lehunyom a szemem, látok gyerek csoportokat, akik tanítás után vagy tanórán is átjönnek ide és cinkotai motívumokat, hímeznek, szlovák dalokat énekelnek, cinkotai süteményeket sütnek, recepteket gyűjtenek, nagymamáktól hagyományokat, fortélyokat tanulnak, miközben az unokák játszanak az udvaron egy korszerű játszótéren. Látok cinkotai lakodalmakat, családi és iskolai rendezvényeket, bálakat, cinkotai mulatságokat. Látok érdeklődőket a nyitvatartási időben, és bejelentett, buszos csoportlátogatókat. Még egyszer köszönöm minden közreműködőnek, hogy létrehoztuk együtt a tájházat. Nekünk ez a világon a legszebb. Ez a mi gyerekünk, lehetünk elfogultak. Cinkota gazdagabb lett egy gyöngyszemmel, és mi mindannyian, akik tettünk ezért, kicsit halhatatlanná váltunk ezáltal. Köszönöm a következő generáció nevében is.”*

A kezdetektől (a Gerogina utcai iskola légópincéjében őrzött néprajzi gyűjteménytől a Tájház avatásáig) hatalmas időívet szeltek át. A Cinkotai Néprajzi Gyűjtemény már az iskolában látogatható volt, majd ezt követően a cinkotai iskola működtetésében a Tájház országos viszonylatban is magas színvonalú intézménnyé nőtte ki magát. Pl. a Kulturális Örökség Napjai országos rendezvénysorozat kertén belül ösznöltek ide a látogatók. De a „mi közös gyermekünk”, büszkélkedni való „gyöngyszemünk” (a megyénként és tájegységenként bemutatott tájházak között) a „Szlovák néprajzi gyűjtemények Magyarországon” c. színes képes albumban is elfoglalta az őt megillető helyét. (Szerk.: Ando György és Dr. Horváth Endre, Legatum 2009, Budapest – Békéscsaba). A tájházak legfőbb előnye, hogy a népi kultúra értékeit saját helyükön képesek megőrizni és szemléltetni. A hagyományok ereje kulcskérdés abban, mennyire maradhat fenn, vagy élhet tovább a mai körülmények között egy közösség. Cinkota a hagyományos falunapok úgy, mint a „Cinkota 7”, az ünnepélyek, a szokások keretében, vagy éppen a múltban gyökerező hagyományok alapján, megteremtette a maga jellemző, sajátos ázsióját. Ezeknek a programoknak nemcsak falukép javító, hanem közösségfejlesztő, identitásmegerősítő hatása is volt. De már önmagában vonzotta az érdeklődőket majd minden, a Tájházunkban zajló csemény. A lelkes kerületiek számára ekkor még úgy tűnt, hogy a Néprajzi Gyűjtemény méltó körülmények közé kerülésével a cinkotai hagyományok az eredeti elképzelés szerinti intézményesített formában ápolhatók tovább. Azonban 2013 nyaratól a Tájház életében nagy törés következett be. Az új oktatási törvény érvénybelépésével az iskola nem vállalhatta tovább a Tájház működtetését, ezután ez a feladat a Polgármesteri Hivatal hatáskörébe tartozik, s ezt a munkát a hivatal úgy oldotta meg, hogy pályázatot hirdetett, és a Tájház üzemeltetését bérleti szerződés keretében a nyertes pályázóra, a Varázsműhely Alapítványra bízta.

Mindazok, akik korábban szívesen jöttek a Tájház programjaira, ma a Batthyány u. 16. sz. előtt elsétálva inkább azt tapasztalhatják, hogyan foszlott semmivé egy közösség álma. Jól látható, ahogyan a Tájház állaga folyamatosan romlik. A tájházakra jellemző falusi kertben annak idején szépen gyarapodtak a Cinkotán honos tájjellegű növények: a körömvirág, a lepkevirág, a bűdöske (szebb nevén a bársonyvirág), a legényvirág, s hogy ne maradjon ki a mindenki által legkedveltebb virágnak tartott piros muskátli is. Tavaly teljesen le volt tiporva ez a mindenféle szépség, a fű is kiégett. Igaz az idén ültettek virágokat, de „egy kalap alá véve” a kerület többi virágágyásával nem ebbe a miliőbe illőeket. És most egy vadon nőtt akácfa is ott éktelenkedik a

„virágoskert” közepén. A cinkotai híres hagyományok, mint a Hagyományok Tárháza Klub, amely eseménysorozatról az utókor számára videofelvétel is készült, vagy a Kézimunkakör, s más a közösséget és a generációkat összekovácsoló összejövetel a Tájházban megszűntek, de elmaradtak a pedagógia programok, a diákok és felnőttek körében egyaránt népszerű tárlatvezetések, a cinkotai néprajzi tárgyak tükrében tartott rendhagyó iskolai tanórák, vagy a helytörténeti ismereteket adó kurzusok is. E helyett vásári hangulatban gumikerekeken gördülő giccses zene-mcsevonat varázsolja el a gyermekeket. A múzeumi tárgyak, a berendezések darabjai, a népviseletek sokszoros használatban vannak. A néprajzi táborban a táborlakók a Varázsműhely értelmezésében fényképezkedhetnek korabeli ruhákban, holott a múzeumi törvény ezt egyértelműen tiltja. A népi viselet, de egyetlen tárgy sem azért van, hogy a sok fogdosástól tönkremenjen. Ki gondolta volna, hogy pl. Fabók Erusa (cifra gót betűs névjegyével ellátott) korabeli kötényét a Varázsműhely plakátján megőrizve egy mai gyerek lány elé kötve láthatjuk majd viszont! Nemkülönben a bolhapiaci rendezvényen hogyan használhatja a Tájház tornácáról az udvarra kihelyezve a muzeális értékű padot, rápakolva a portékáit egy árus, „árusító standnak”? (Ld. Kertvárosi Bolhaságok, Facebook, fotóalbum). Ezen felül, más esetben is áldatlan állapotok uralkodnak itt. A Varázsműhely a Tájházat úgy használja, mint valami raktárat. A rendezvényeken a tisztaszobában pet-palackok, az asztalon (újfent a muzeális tárgyon) különféle edények, szalvéták sorakoznak, a gyerekprogramok idején, a tájházi berendezéseken „baba kellékek” hevernek. És (akár egy zsibvásárban) az udvaron a múltkor valami munkagépek is álltak. S az is hogyan veszi ki magát, hogy a népi bútoron, az asztalon, a pingált padon szalonnázva fogadják a vendéget.

Továbbá a Varázsműhely nem is titkolja a csak „belső körnek” meghirdetett programját, amely ajánló, a „babamama.info/16” honlapon jelent meg: 2015. Nyári táborok óvodásoknak a Varázsműhellyel. *Elsősorban Varázsműhelyeseknek szerveződnek a hetek, de lehetőség van ismeretségi körből barátokat hozni a létszám beteltéig.* Éppen a kerület iskolái, s más tanintézmények nem voltak értesítve. Sem kitűzött tábla, sem Cinkotai Tájház néven megjelölhető önálló honlap sem ad információt a nyitva tartásról, de elérhetőség sincs megadva. (Bár ez mára némileg rendeződött). A Tájházból éppen azok szorulnak ki, akik a néprajzi kincset gyűjtötték, és a Tájházat megvalósították. Mindezek tetőzéseként az intézmény tavaly ősztől tavaszig (ismét) zárva tartott. Egy ház állaga, kiváltképp, ha a téli hónapokban (mondjuk rezsicsökkentési céllal) fűtetlenül magára hagyják, még inkább az enyészet martalékaul eshet. Miután itt egy jelentős néprajzi gyűjteményről is szó van, nehogy a felbecsülhetetlen értékű eredeti berendezési tárgyak, bútorok, textiliák tönkremenjenek, elengedhetetlen lenne a ház legalább temperáló fűtése, ám nem tudni, hogy ez jelen esetben, mennyiben volt megvalósulva.

A történelmi múlt itt személyes történelem. A néprajzi berendezés minden egyes darabjához, egy-egy családi történet, vagy szép emlék fűződik. Sokan a családi szalon több évszázadra tekinthetnek vissza Cinkotán. A tárgyakban a cinkotai felmenők régmúlt élete tükröződik vissza. A Tájház, ha egy parányi pont is csupán a hagyomány palettáján, mégis jelentős értéket képvisel. Lakóhelyünk néprajzi „aranyfedezete” tágabb értelemben nemzeti vagyon, s úgy is, mint kulturális örökségünk, nemzeti értékünk is egyben. A védelme közérdek, őrzése kötelezettséget jelent úgy az állami és önkormányzati szervek, a nemzetiségi szervezetek, a társadalmi és gazdasági szervezetek, mint az állampolgárok számára.¹

¹ *Jegyzet: A Tájház alapját képező Cinkotai Néprajzi Gyűjtemény hely hiányában, teljes egészében nem állítható ki a Cinkotai Tájház helyiségeiben. A tárgyak jelentős hányada folyamatos gyűjtés mellett továbbra is a Batthyány Hona Iskola légópincéjében őrződik. A cinkotai iskolaközösség, majd a Cinkotai Tájházért Alapítvány alapítói és kuratóriumi tagjai eredeti elképzelése és célja szerint a tárgyak összetartoznak. A Cinkotai Tájház a teljes Cinkotai Néprajzi Gyűjteménnyel egységben gyarapítja nemzeti értékeinket, megmentése így együttesen képzelhető el. A Parlament 2012. áprilisában ellenszavazat nélkül fogadta el a hungarikum törvényt. Ebben a törvényben szerepel először a Magyar Értéktár fogalma. Az értéktárak legfőbb feladata az, hogy hazánk kincseit végre rendszerbe foglalja. Ahhoz, hogy a munka sikeres legyen, széleskörű társadalmi összefogásra van szükség. A munka gerincét pedig pontosan a helyi szintű, települési és megyei értéktárak alkotják. E törvény értelmében a Tájház és a Néprajzi Gyűjtemény XVI. Kerületi Értéktárba való felvételének javaslatát a XVI. Kerületi Értéktár Bizottság részére 2014. május 29-én került benyújtásra, az elbírálás, azóta nem történt meg.*

Annak idején Gyarmati igazgató úr támogatásával dr. Fejér Lajosné (sajnos egyikük sincs már közöttünk) volt az, aki a Georgina utcai iskolában elvetette a néprajzi értékek összegyűjtésének gondolatát: „Mentsük meg a szép népviseleteket és a régiségeket! Ha mi nem csináljuk, senki sem fogja ezt megtenni.” Most talán mindketten ott szomorkodnak fenn a mennyben. Sajnálatos dolog, hogy mindez megtörtént. A cinkotai faluközösség nem ezért a pusztuló Tájházáért dolgozott, s a lokálpatrióták a gyűjtemény „méltó” elhelyezését nem ilyen módon gondolták el. A kerület polgárai épen, egészen, szép kiállításba rendezve szeretnék viszontlátni a cinkotai közösség által adományozott és idejűnkben szívvel-lélekkel gondozott tárgyakat, egy pompás kerten át, tisztességgel karban tartott házba szeretnének a programokra betérni.

Tisztelt Képviselő Asszony! Tisztelt Képviselő Úr!

Jelen levelünkkel a Cinkotai Tájház és Néprajzi Gyűjtemény megmentése és eredeti jogaiba való visszahelyezése érdekében keressük fel Önt, és kérjük a segítségét! Lehet, eddig nem volt Ön előtt ismert a Tájház jelenlegi állapota, úgy érezzük a fennálló helyzet mára tarthatatlanná vált. A fenti felsorolás alapján nagyon kérjük, vizsgálja felül a Tájház gondjait, valamint kérjük a segítségét abban is, hogy hasonló módon, mint korábban az iskola vezetése alatt, a Tájház a továbbiakban, szakszerű gondozásban részesüljön. Tisztelt Képviselő Asszony! Képviselő Úr! Mint ahogyan a miénkben, bizonyára az Önök családi ládafiájában is őrződik legalább egy régről származó családi ereklye. A legnagyobb becsben tartott tárgy a számomra pl. a nagymamám szenes vasalója, mellette pedig Papuska, azaz a nagyapám – immár elmosódott – kézirata. Ha az évek alatt meg is koptak ezek a csekélykének tűnő dolgok, mégis valahányszor előkerülnek, a soha nem halványuló nagyszülői szeretet sugárzik át bennük. A Tájházba – a közös múlt emlékeként – a cinkotaiak épp ilyen féltve őrzött kincseket adományoztak, abban a meggyőződésben, hogy jó helyre kerülnek. Tisztelt kertvárosi Képviselők! Képviselő Asszony, Képviselő Úr! Legyünk hűek Önmagunkhoz, és egy szép gondolat megvalósításához. Az értékeinket helyettünk senki nem őrzi meg! Mint ahogyan példaértékű összefogással jött létre a Tájház, most közös erővel védjük meg a gyűjteményt, tiszteljük a felmenőink emlékét, ápoljuk a cinkotai hagyományt, folytassuk eleink munkálkodását, nehogy a gyökereink – az eredendő tudás – szárai elhaljanak. Bizunk benne, hogy az Ön(Önök) közreműködő segítségével a Tájház méltatlan helyzetének orvoslása hamarosan bekövetkezik, s a néprajzi kincsünk a tájházak hálózatában úgy állagában, mint szellemiségében is fennmarad hosszú távon, s a Tájházat az unokáink megmutathatják majd az ő unokáiknak.

Fáradozását, segítségét előre is köszönjük.

Budapesti, 2015. június 2.

Borka Elly

Borka Elly

A néprajz mellett elkötelezett független újságíró.
(1165 Mátyásföld Újszász u. 94/A.)

Gyimesiné Benkő Edit

Gyimesiné Benkő Edit

A Georgina utcai iskola nyugdíjas pedagógusa,
a néprajzi gyűjtemény volt gondozója, tárlatvezető-
múzeumpedagógus. (1164 Cinkota Gődölye u. 19.)

Horváth Ferenc
Horváth Ferenc
Varga János

A Cinkotai Tájház megmentésének ügyét támogatjuk:

Agárdi István
Agárdi István

Jurák Zoltán
Jurák Zoltán

id. Girmai Lajos
Girmai Lajos

Daján László
Daján László

Daján László
Daján László
Gyarmati János

•/•

• Tott Jinn
Tott Jinn
Dak Jinn
Ganawap Jinn

%